

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 363/2021-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **BENC, s. r. o.**, Jesenná 8, Prešov, IČO 36 506 451, zastúpenej advokátom JUDr. Michalom Fecil'akom, Jesenná 8, Prešov, proti postupu Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 122/2011 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. júna 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v napadnutom konaní označenom v záhlaví tohto rozhodnutia. Sťažovateľka požaduje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 1 060,79 eur, ako aj náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka bola stranou v napadnutom konaní vedenom okresným súdom v procesnom postavení žalobkyne, ktorá sa proti obchodnej spoločnosti Generali Poist'ovňa, a. s., domáhala zaplatenia sumy 17 863,80 eur s príslušenstvom. Rozsudkom okresného súdu č. k. 17 C 122/2011-350 z 24. mája 2012 bola žaloba sťažovateľky zamietnutá. Citované rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo potvrdené ako vecne správne rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 14 Co 440/2012-446 z 22. novembra 2016 (ďalej len „rozsudok z 22. novembra 2016“). O dovolaní sťažovateľky proti

rozsudku krajského súdu z 22. novembra 2016 rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) tak, že ho uznesením č. k. 7 Cdo 99/2017 z 27. februára 2019 (ďalej len „uznesenie z 27. februára 2019“) odmietol podľa § 447 písm. c) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) – dovolací súd odmietne dovolanie, ak smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, a podľa § 447 písm. f) CSP – dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP. Na podklade citovaného rozhodnutia najvyššieho súdu sťažovateľka následne 13. marca 2020 požiadala o vrátenie zaplateného súdneho poplatku za dovolanie, a to s odkazom na § 11 ods. 3 prvú vetu zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“), podľa ktorého poplatok splatný podaním žaloby, návrhu na začatie konania, odvolania, žaloby na obnovu konania alebo dovolania sa vráti, ak sa konanie zastavilo, ak sa žaloba, návrh na začatie konania, odvolanie, žaloba na obnovu konania alebo dovolanie odmietlo alebo vzalo späť pred prvým pojednávaním bez ohľadu na to, či bol vydaný platobný rozkaz; to neplatí, ak bolo dovolanie odmietnuté z dôvodu, že smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

3. Okresný súd uznesením č. k. 17 C 122/2011-515 zo 6. mája 2020 (ďalej len „uznesenie zo 6. mája 2020“) vydaným vyšším súdnym úradníkom návrh sťažovateľky na vrátenie súdneho poplatku za dovolanie zamietol. V citovanom rozhodnutí okresný súd predovšetkým zdôraznil, že v odôvodnení uznesenia najvyššieho súdu z 27. februára 2019 dovolací súd výslovne uviedol, že dovolanie v časti namietania tzv. zmätočnosťnej vady spočívajúcej v nepreskúmateľnosti rozsudku odvolacieho súdu, ako aj v časti namietania nesprávnosti posúdenia otázky významu údajá VIN pre platnosť poisťnej zmluvy odmietol podľa § 447 písm. c) CSP a vo zvyšku podľa § 447 písm. f) CSP. Z uvedeného preto podľa názoru okresného súdu vyplynulo, že primárnym dôvodom odmietnutia dovolania bola skutočnosť, že dovolanie smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné. Časť, v ktorej bolo dovolanie odmietnuté podľa § 447 písm. f) CSP, je nepatrná v porovnaní s časťou, v ktorej bolo dovolanie odmietnuté podľa § 447 písm. c) CSP, teda z dôvodu, ktorý nezakladá nárok žalobcu na vrátenie súdneho poplatku za dovolanie.

4. O sťažnosti sťažovateľky smerujúcej proti uzneseniu okresného súdu zo 6. mája 2020 rozhodol okresný súd uznesením vydaným sudcom č. k. 17 C 122/2011-526 z 2. marca 2021 (ďalej len „uznesenie z 2. marca 2021“) tak, že sťažnosť zamietol.

5. V odôvodnení uznesenia z 2. marca 2021 okresný súd predovšetkým poukázal na už citované ustanovenie § 11 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch, pričom sa v zásade stotožnil s odôvodnením uvedeným v preskúmanom rozhodnutí vyšším súdnym úradníkom. Osobitne k námietke sťažovateľky obsiahnutej v sťažnosti proti rozhodnutiu vydanému vyšším súdnym úradníkom o požadovanom vrátení súdneho poplatku vo výške 50 % doplnil, že z § 11 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch ani zo žiadneho iného ustanovenia zákona o súdnych poplatkoch nevyplýva, že by mal byť žalobcovi vrátený súdny poplatok vo výške 50 % v prípade, ak bolo dovolanie odmietnuté podľa rôznych ustanovení Civilného sporového poriadku. Okresný súd teda akcentoval, že nie je relevantné, v akej časti bolo dovolanie odmietnuté podľa § 447 písm. f) CSP a v akej podľa § 447 písm. c) CSP, vzhľadom na to, že je potrebné posudzovať dôvody odmietnutia dovolania ako jeden celok. Ak bolo teda dovolanie odmietnuté z dôvodu, že smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému

nie je prípustné, súdny poplatok sa žalobcovi v zmysle § 11 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch nevracia.

6. V závere uznesenia z 2. marca 2021 okresný súd zároveň poukázal na účel, ktorý inštitút súdnych poplatkov plní, ktorým je čiastočná úhrada nákladov, ktoré vzniknú v konaní, účastníkmi konania. Ide pri tom o úhradu za službu, ktorú účastník konania od súdu očakáva. V prípade, ak dôjde k rozhodnutiu vo veci samej, dochádza k dôvodnému spotrebovaniu zaplateného súdneho poplatku, pretože súdu vznikli s takýmto konaním náklady. Ustanovenie § 11 zákona o súdnych poplatkoch taxatívne vymenúva aj situácie, keď nedošlo k rozhodnutiu vo veci samej a konanie sa skončilo v skoršej fáze, v dôsledku čoho má byť účastníkovi konania súdny poplatok vrátený. Sem patrí aj odmietnutie dovolania, avšak súd opätovne poukázal na novelu zákona o súdnych poplatkoch vykonanú zákonom č. 273/2015 Z. z., ktorou bola v už citovanom § 11 ods. 3 prvej vete za bodkočiarkou doplnená zmena, podľa ktorej dovolateľ nemá nárok na vrátenie súdneho poplatku v prípade, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. Uvedená zmena vyplýva z rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu, ktorý uviedol, že ako dovolací súd pozoruje trend nárastu dovolaní, ktoré sú odmietané práve z dôvodu, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné. Uvedenou novelou malo dôjsť k posilneniu zásady zodpovednosti dovolateľa, ktorý je v dovolacom konaní povinne zastúpený advokátom, za výsledok dovolacieho konania a v prípade, ak dovolací súd odmietne jeho dovolanie, sa mu súdny poplatok za dovolanie nevracia. V danom prípade je žalobca povinný niesť zodpovednosť za výsledok dovolacieho konania v podobe nevrátenia súdneho poplatku.

II.

Argumentácia sťažovateľky

7. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti zdôrazňuje, že jej vznikol nárok na vrátenie súdneho poplatku, ktorý bol zaplatený v súvislosti s podaním dovolania, keďže v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 17 C 122/2011 došlo k naplneniu hypotézy právnej normy – § 11 ods. 3 prvá veta zákona o súdnych poplatkoch, v dôsledku čoho mal okresný súd sťažovateľke zaplatený súdny poplatok vrátiť, a to v zmysle zásady „v pochybnostiach v prospech poplatníka“. V tomto smere odkazuje na rozhodovacia činnosť ústavného súdu (nález č. k. IV. ÚS 63/2019 z 21. mája 2019).

8. Totožný záver podľa sťažovateľky vyplýva aj z rozhodnutia najvyššieho súdu, podľa ktorého za súdne konania, ktoré nie sú uvedené v prílohe zákona o súdnych poplatkoch (sadzobníku súdnych poplatkov), sa súdne poplatky nevyberajú: v takomto prípade poplatková povinnosť nevzniká a analogické určenie výšky súdneho poplatku neprichádza do úvahy (rozsudok uverejnený v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako R 7/2008).

9. Sťažovateľka s prihliadnutím na už uvedené preto tvrdí, že je daný dôvod uplatniť zásadu v pochybnostiach v prospech poplatníka aj v jej prípade, keďže nielen poplatkové povinnosti musia byť stanovené jasne a jednoznačne, ale aj podmienky vrátenia zaplateného súdneho poplatku musia byť stanovené jasne a jednoznačne. Pokiaľ to tak nie je, ústavne konformnému výkladu zákona o súdnych poplatkoch zodpovedá (ak nie úplne tak) aspoň čiastočné vrátenie zaplateného súdneho poplatku, a to preto, lebo podmienka odmietnutia dovolania z dôvodu iného než podľa § 447 písm. c) CSP bola v danej veci naplnená.

10. Ďalej zdôrazňuje, že v konkrétnych okolnostiach veci vznikla situácia, v rámci ktorej v tom istom čase a na základe totožného súdneho rozhodnutia bola naplnená hypotéza právnej normy a sťažovateľke vznikol nárok na vrátenie súdneho poplatku [odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. f) CSP], pričom zároveň došlo aj k naplneniu ďalšej časti hypotézy právnej normy [odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. c) CSP], ktorá nárok sťažovateľky na vrátenie súdneho poplatku popiera.

11. Sťažovateľka nerozporuje tvrdenie okresného súdu o tom, že zo žiadneho ustanovenia právneho predpisu nevyplýva možnosť pomerného vrátenia súdneho poplatku, no zároveň uvádza, že zákon takúto možnosť ani nevyklučuje, najmä s prihliadnutím na skutočnosť, že dôvod na vrátenie je (čiastočne) daný.

12. Odkazuje na čl. 4 ods. 2 CSP, ktorý pokrýva situácie, v ktorých súd nemá k dispozícii žiadne vhodné zákonné ustanovenie, ktoré by súd oprávňovalo prejednať a rozhodnúť vec podľa normy, ktorú by zvolil, ak by bol sám zákonodarcom, zohľadňujúc stav a poznatky právnej vedy a ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít. Podľa sťažovateľky niet zákonnej prekážky, ktorá by okresnému súdu bránila rozhodnúť v zmysle elementárnej logiky a princípov spravodlivosti, vychádzajúc z jednoduchého matematického prepočtu, a to, že dovolanie sťažovateľa bolo sčasti odmietnuté s nárokom na vrátenie súdneho poplatku a sčasti odmietnuté bez nároku na vrátenie súdneho poplatku, a teda vrátiť sťažovateľovi 50 % zaplateného súdneho poplatku za podané dovolanie (kráteného o 1% v zmysle § 11 ods. 4 zákona o súdnych poplatkoch).

13. Sťažovateľka poukazuje na vnútornú rozpornosť ustanovenia § 11 ods. 3 prvej vety zákona o súdnych poplatkoch, ktoré (sčasti) dáva sťažovateľovi nárok na vrátenie súdneho poplatku a (sčasti) jeho nárok vylučuje. Podľa sťažovateľky výklad právnej normy, ktorý zvolil okresný súd pri ústavnom prieskume, nemôže obstať, a to z dôvodu jeho rigidnosti a nezohľadnenia špecifických okolností prípadu, keď okresný súd „uzavrel, že podľa jeho názoru nie je relevantné v akej časti bolo dovolanie odmietnuté podľa jednotlivých písm. § 447 C.s.p., keď mal za to, že dôvody odmietnutia dovolania je potrebné posudzovať ako celok.“

14. Poukazujúc na § 13 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch, podľa ktorého o vrátení súdneho poplatku podľa § 11 nemôže súd rozhodnúť po uplynutí troch rokov od konca kalendárneho roka, v ktorom bol zaplatený, by bolo podľa sťažovateľky v súčasnosti nedôvodné požadovať od ústavného súdu vydanie kasačného rozhodnutia, a teda domáhať sa zrušenia uznesenia okresného súdu z 2. marca 2021. Súčasne je však toho názoru, že len konštatovanie porušenia základných práv by nebolo pre sťažovateľku dostatočným zadosťučinením, a preto v zmysle § 133 ods. 2 písm. e) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) požaduje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 1 060,79 eur, čo predstavuje sťažovateľkou požadovaných 50 % zaplateného súdneho poplatku za podané dovolanie (kráteného o 1 % v zmysle § 11 ods. 4 zákona o súdnych poplatkoch).

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

15. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny) a práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru), práva na ochranu majetku (čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny) a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu postupom okresného súdu v napadnutom konaní, ktorým tento rozhodoval o sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu zo 6. mája 2020 vo veci žiadosti sťažovateľky o vrátenie súdneho poplatku zaplateného za podané dovolanie. Sťažovateľka argumentuje rigidnosťou výkladu podaného okresným súdom, podľa ktorého je dôvody odmietnutia dovolania z hľadiska vrátenia súdneho poplatku za podané dovolanie potrebné posudzovať ako celok. Ďalej argumentuje, že v jej veci bol s prihliadnutím na konkrétne okolnosti daný dôvod uplatniť zásadu v pochybnostiach v prospech poplatníka a zároveň aplikovať v zmysle elementárnej logiky a princípov spravodlivosti jednoduchý matematický prepočet, podľa ktorého bol daný nárok na čiastočné vrátenie súdneho poplatku za podané dovolanie v rozsahu 50 % zaplateného súdneho poplatku kráteného o 1 %.

16. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval, zisťoval pritom danosť dôvodov jej odmietnutia v súlade s § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Z § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená.

17. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

18. Prihliadajúc na doterajšiu konštantnú rozhodovaciu činnosť, je ústavný súd toho názoru, že predmetom ústavného prieskumu v rámci konania podľa čl. 127 ústavy sa môžu stať aj rozhodnutia všeobecných súdov vydané vo veci žiadosti o vrátenie súdnych poplatkov, a tým aj postup, ktorý vydaniu takýchto rozhodnutí predchádza (m. m. II. ÚS 790/2016). Ústavný súd zároveň nemá pochybnosti o dôvodnosti uplatnenia svojej právomoci preskúmať ústavnosť postupu okresného súdu v napadnutom konaní, keďže rozhodnutie vydané v takomto konaní je z dôvodu zásady procesnej ekonómie rozhodnutím konečným bez možnosti podať proti nemu akýkoľvek ďalší opravný prostriedok (k prípustnosti odvolania a dovolania pozri napr. uznesenie ústavného súdu č. k. IV. ÚS 87/2019 z 5. novembra 2019).

19. Ústavná ochrana základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy je rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity vyplývajúcim z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sú všeobecné súdy primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv

a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu tak môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňujúce a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04, III. ÚS 581/2015).

20. Ústavný súd ďalej považuje za žiaduce v rámci formulovania všeobecných východísk, ktoré tvoria ústavnoprávny základ jeho rozhodovania o ústavnej sťažnosti sťažovateľky zvýrazniť, rešpektujúc judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, že jedným z kľúčových princípov spravodlivého súdneho konania, ako ich garantuje čl. 6 ods. 1 dohovoru, je aj právo na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Jeho obsahom je právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 34/07). Potreba náležité odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné verejnosťou (IV. ÚS 296/09).

21. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís došiel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

22. V kontexte konkrétnej námietky sťažovateľky, ktorou táto napáda rigidnosť výkladu právnej normy zo strany okresného súdu, ústavný súd ďalej poukazuje aj na skutočnosť, že všeobecným súdom nemožno tolerovať pri interpretácii zákonných ustanovení prílišný formalistický postup, ktorý vedie k zjavnej nespravodlivosti. Všeobecný súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale môže a musí sa od neho odchýliť, ak to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť alebo niektorý z ústavnoprávnych princípov. Pri výklade a aplikácii právnych predpisov teda nemožno opomínať ich účel a zmysel, ktorý nie je vyjadrený len v slovách a vetách toho-ktorého zákonného predpisu, ale i v základných princípoch právneho štátu (m. m. I. ÚS 155/2017).

23. Ústavný súd ďalej zdôrazňuje aj to, že ústavne konformný výklad právnej normy, resp. výklad právnej normy vôbec nemôže siahať tak ďaleko, aby sa dostal do rozporu so znením, resp.

so zmyslom vykladaného normatívneho textu. V takomto prípade by totiž už nešlo o výklad, ale o faktickú novelizáciu právnej normy (m. m. II. ÚS 244/09).

24. Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodit' z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v sťažovateľkinej veci. Z týchto hľadísk preto posudzoval ústavný súd aj sťažovateľkou napadnutý postup okresného súdu. V zmysle už prezentovaných záverov sa ústavný súd pri posúdení namietaného porušenia práv na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie zaručených ústavou, listinou a dohovorom postupom okresného súdu v napadnutom konaní sústredil a zameral na posúdenie otázky, či sa okresný súd s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľky, ktorú uplatňovala v podanej sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu zo 6. mája 2020, vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a či má súdom zvolená interpretácia aplikovaných právnych noriem ústavnoprávne akceptovateľný charakter.

25. Po oboznámení sa s relevantnými časťami napadnutého uznesenia okresného súdu (body 5 a 6 tohto uznesenia) ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie v podstatných častiach arbitrárnosť či svojvôľu pri odôvodňovaní vysporiadania sa okresného súdu so sťažnostnými námietkami sťažovateľky vo veci rozhodovania o vrátení súdneho poplatku za podané dovolanie nevykazuje. Naopak, okresný súd v napadnutom uznesení svoje stanovisko k jednotlivým sťažnostným námietkam sťažovateľky primerane a zároveň logicky zdôvodnil. Ústavný súd argumentáciu tvoriacu súčasť napadnutého uznesenia vrátane tej, ktorá interpretuje vo veci aplikované právne normy, nemôže považovať za nesúladnú s limitmi sťažovateľkou označených práv. Ústavný súd je tak toho názoru, že okresný súd rozhodol vo veci vrátenia súdneho poplatku za podané dovolanie v intenciách právnych predpisov spôsobom, ktorý nesignalizuje žiaden závažný procesný exces a ani zásah do označených práv sťažovateľky, ktorých porušenie namieta.

26. Nepochybne zásada v pochybnostiach v prospech poplatníka, na ktorú odkazuje aj sťažovateľka, našla svoje uplatnenie v rozhodovacej činnosti ústavného súdu, a to v kontexte zaistenia jasného a jednoznačného ukladania poplatkových povinností, keďže v zmysle čl. 59 ods. 2 ústavy možno dane a poplatky ukladať zákonom alebo na základe zákona. Ústavný súd v náleze č. k. IV. ÚS 63/2019 z 21. mája 2019 konštatoval, že ak zákon o súdnych poplatkoch ukladá poplatkové povinnosti, tieto musia byť stanovené jasne a jednoznačne, a preto v situácii, keď to tak nie je, zodpovedá ústavne konformnému výkladu zákona o súdnych poplatkoch záver rešpektujúci zásadu „v pochybnostiach v prospech poplatníka“. Ústavný súd v citovanom náleze poukázal aj na závery obsiahnuté v rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 39/2007, podľa ktorého za súdne konania, ktoré nie sú uvedené v prílohe zákona o súdnych poplatkoch (sadzobníku súdnych poplatkov), sa súdne poplatky nevyberajú; v takomto prípade poplatková povinnosť nevzniká a analogické určenie výšky súdneho poplatku neprichádza do úvahy (rozsudok uverejnený v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako R 7/2008). V zásade povedané, predmetom posúdenia ústavnej udržateľnosti vo veci sp. zn. IV. ÚS 63/2019 bol postup všeobecného súdu pri ukladaní súdneho poplatku za úkon, ktorý nebol ako poplatkový úkon uvedený v zákone.

27. Na rozdiel od v predchádzajúcom odseku popísanej situácie danej nejednoznačnosťou ukladania poplatkových povinností predmetom ústavného prieskumu v tejto veci je rozhodovanie o vrátení už zaplateného súdneho poplatku za podané dovolanie. Aj z uvedeného dôvodu nemožno závery

obsiahnuté v citovanom náleze ústavného súdu bez ďalšieho vzťahnut' aj na prípad vrátenia súdneho poplatku za podané dovolanie. Okrem uvedeného s'ťažovateľkina argumentácia vychádza z premisy, podľa ktorej je právna úprava obsiahnutá v príslušnom ustanovení zákona o súdnych poplatkoch nejasná a nejednoznačná (§ 11 ods. 3 prvá veta zákona o súdnych poplatkoch). S uvedeným tvrdením sa ústavný súd nemôže stotožniť a poukazuje na textáciu už citovaného ustanovenia § 11 ods. 3 prvej vety zákona o súdnych poplatkoch (vrátane časti za bodkočiarkou), z ktorej jednoznačne vyplývajú podmienky, ktoré musia byť splnené, aby k vráteniu súdneho poplatku došlo, a z ktorých vyplýva, že súdny poplatok splatný podaním dovolania sa vráti, ak sa dovolanie odmietlo s výnimkou, ak bolo dovolanie odmietnuté z dôvodu, že smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. Ak teda k naplneniu hypotézy stanovenej v právnej norme nedôjde, nemôže dôjsť ani k vzniku nároku na vrátenie súdneho poplatku.

28. Výklad relevantnej právnej normy podanej okresným súdom (k tomu pozri aj bod 5 tohto uznesenia) považuje ústavný súd za vykonaný v súlade s *rationem* už v bode 6 citovanej novelizácie zákona o súdnych poplatkoch, ktorým je posilnenie zásady zodpovednosti dovolateľa, ktorý je v dovolacom konaní povinne zastúpený advokátom, za výsledok dovolacieho konania. Okresným súdom prezentovaný právny záver (komplexne obsiahnutý v bode 5 tohto uznesenia *in fine*) predstavuje jeden z možných výkladov príslušných zákonných ustanovení, ktorý podľa názoru ústavného súdu v okolnostiach posudzovanej veci ústavnoprávne obстоjí aj z dôvodu, že vychádza zo správnej premisy, podľa ktorej je v dovolacom konaní potrebné posúdiť dôvody odmietnutia dovolania ako celok.

29. Predbežný záver o ústavnej akceptovateľnosti výkladu relevantnej právnej normy podanej okresným súdom, a teda aj jednoznačnosť stanovienia podmienok pre vrátenie súdneho poplatku za dovolanie zároveň predurčuje irelevantnosť námietky s'ťažovateľky, podľa ktorej bolo namieste uplatniť zásadu v pochybnostiach v prospech poplatníka a zároveň aplikovať v zmysle elementárnej logiky a princípov spravodlivosti jednoduchý matematický prepočet, podľa ktorého bol daný nárok na čiastočné vrátenie súdneho poplatku za podané dovolanie.

30. Aj v tomto prípade považuje ústavný súd právny názor okresného súdu, podľa ktorého zo žiadneho z ustanovení zákona o súdnych poplatkoch možnosť čiastočného vrátenia súdneho poplatku nevyplýva, za smerodajný. Argumentácia s'ťažovateľky o aplikácii „zásad elementárnej logiky“ sa, ako to správne naznačuje aj samotná s'ťažovateľka, vo svojej podstate týka samotného matematického prepočtu pomerného vrátenia súdneho poplatku za podané dovolanie v prípade odmietnutia dovolania z viacerých dovolacích dôvodov. Keďže zákonná právna úprava možnosť čiastočného vrátenia súdneho poplatku *expressis verbis* nezakotvuje, potom neprichádza do úvahy ani uplatnenie čl. 4 ods. 2 CSP, a teda analógie vo vzťahu k spôsobu výpočtu takéhoto vrátenia, čoho sa vo svojej podstate domáha s'ťažovateľka. Aplikácia jednoduchého matematického prepočtu vrátenia súdneho poplatku by mohla byť ústavne akceptovateľná za situácie, keď by čiastočné vrátenie súdneho poplatku bolo zákonodarcom *expressis verbis* upravené a absentoval by (len) spôsob výpočtu takéhoto čiastočného vrátenia. Keďže to tak nie je, akýkoľvek spôsob výpočtu čiastočného vrátenia súdneho poplatku tak, ako to predostiera samotná s'ťažovateľka, by bol porušením čl. 2 ods. 2 ústavy, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

31. Zákonná právna úprava obsiahnutá v zákone o súdnych poplatkoch pritom okrem iného upravuje *expressis verbis* aj podmienky pre čiastočné vrátenie zaplatených súdnych poplatkov v konkrétnych stanovených prípadoch (napr. § 11 ods. 7 prvá veta zákona o súdnych poplatkoch), ku ktorým nepatrí, ako sa domáha samotná sťažovateľka, prípad odmietnutia dovolania z viacerých dovolacích dôvodov. Inak povedané, v zhode s názorom uplatňovaným okresným súdom zo žiadneho ustanovenia zákona o súdnych poplatkoch nevyplýva, že by súd mal súdny poplatok vrátiť čiastočne v prípade odmietnutia dovolania z rôznych dovolacích dôvodov. S týmto záverom korešponduje aj čiastkový záver k ústavnosti výkladu ustanovenia § 11 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch, podľa ktorého v prípade odmietnutia dovolania podľa § 447 písm. c) CSP sa súdny poplatok za dovolanie nevracia bez ohľadu na existenciu prípadného ďalšieho dôvodu odmietnutia dovolania (body 26 až 28 tohto uznesenia).

32. Ústavný súd po riadnom preskúmaní postupu okresného súdu v napadnutom konaní dospel k záveru, že v predmetnej veci nie je možné skonštatovať ústavnoprávnu nekonformnosť jeho obsahu. Postup okresného súdu nenesie znaky svojvoľnosti (arbitrárnosti) alebo ústavnej neudržateľnosti v dôsledku zjavných pochybení alebo omylov v posudzovaní obsahu aplikovanej právnej normy.

33. Zo všetkých už uvedených dôvodov je argumentácia sťažovateľky, ktorou odôvodňuje porušenie svojich práv na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie, nedôvodná.

34. Neexistencia obhájiteľného tvrdenia o porušení práv na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie zároveň vylučuje akúkoľvek možnosť vysloviť porušenie ďalších práv majetkového charakteru zaručených ústavou, listinou a dodatkovým protokolom, ktorých porušenie sťažovateľka namieta v príčinnej súvislosti s už citovanými právami na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie.

35. Vzhľadom na už uvedené čiastkové závery hodnotí ústavný súd námietky sťažovateľky o porušení čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu postupom okresného súdu v napadnutom konaní ako zjavne neopodstatnené, čo je dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sťažovateľky podľa § 56 ods. 2 písm. g) v spojení s § 42 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde.

36. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, zaoberať sa ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľky stratilo svoje opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. júla 2021

Libor Duľa
predseda senátu